

Žvelgaičio kalno piliakalnyje Žagarėje (Joniškio r.) ir Kairelių senovinėje gyvenvietėje (Pakruojo r.) vyko archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai. Tyrinėjimų tikslas – gauti papildomų duomenų apie kultūrinio sluoksnio stratigrafiją bei patikslinti abiejų paminklų chronologiją.

Tyrinėjimų metu Žvelgaičio kalno piliakalnio aikštelės ŠV dalyje iškastas 1×3 m dydžio šūrfas. Rasti gausūs archeologiniai radiniai (žiasta XII–XIII a. ir XVI–XVII a. keramika, koklių fragmentai, langų stiklo duženos) leidžia teigti, kad iki 120 cm storio kultūrinis sluoksnis atspindi 2 šios vietos apgyvendinimo etapus: ankstyvųjų viduramžių piliakalnio ir vėlyvąjį, susiformavusį dvaro egzistavimo metu.

Kairelių senovinėje gyvenvietėje, abiejose Viršyčio upelio pusėse, buvo iškasti 1×2 ir 1×1 m dydžio 2 šūrfai bei žvalgyta teritorija ariamame lauke, prie kaimo kapinių. Šūrfais tyrinėtose vietose nustatytas 40–50 cm storio kultūrinis sluoksnis su lipdyta ir žiesta keramika leidžia teigti, kad žmonės šioje vietoje gyveno nuo vidurinio geležies amžiaus iki vėlyvųjų viduramžių.

Žvalgytoje teritorijoje, į P–PV nuo kaimo kapinių, ariamojo lauko dirvos paviršiuje, maždaug 50×80 m plote, aptikta nemažai lipdytos ir žiestos keramikos bei pavienių žmonių kaulų.

Romas JAROCKIS

Surveys of Žvelgaitis Hill-fort in Žagarė and Kaireliai ancient settlement in 1999

In 1999, during the exploration of Žvelgaitis Hill-fort (Joniškis district, Žagarė) the habitation zone of 120 cm dating from the 12-13th centuries and 16-17th centuries was found.

In Kaireliai settlement (Pakruojis district) near the village's cemetery, the habitation zone of 40-50 cm was found. The finds prove that here people lived from the Middle Iron Age till the Late Middle Ages.

Vida KLIAUGAITĖ

BRADELIŠKIŲ PILIAKALNIO TYRINĖJIMAI 1998 M.

Bradeliškių piliakalnis (Vilniaus r., Dūkštų sen.) žinomas nuo 1959 m. 1965 m. jį žvalgė II Archeologijos sektorius, 1970 m. piliakalnį tyrinėjo MMT

(ištirta 82 m²) (žr. V. Daugudis: *AETL 1970 ir 1971 metais*, V., 1972, p. 19–21). Buvo gelbėjami griūvantys piliakalnio šlaitai. 1970 m. tyrinėjimų metu aptiktas 0,7–1,2 m storio kultūrinis sluoksnis ir keturi jo horizontai. Rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu, lygiu, grublėtu paviršiumi, taip pat žiestos keramikos, šlako, geležinių įrankių ir žalvarinių dirbinių. Pagal iškastą medžiagą, piliakalnis datuojamas I tūkst. pr. Kr. II puse – XIV a.

Bradeliškių piliakalnis yra 2 km į V nuo Dūkšto miestelio, Vilniaus r., kairiajame Dūkštos upelio krante, jo supamas iš R, Š ir V pusių. PR jis ribojasi su aukštuma. Upelis ties piliakalniu buvo užtvinktas. Dabar užtvanka išgriuvusi. Aikštelė netaisyklingo ovalo formos, apie 90 m ilgio (R–V kryptimi) ir nuo 18 m (V) iki 45 m (R) pločio. Dalis aikštelės, kaip ir beveik visi piliakalnio šlaitai, nuslinkusi į Dūkštos upelį. PR kryptimi aikštelė nežymiai nuolaidėja, jos PR kampe išlikusi 1,1 m aukščio pylimo dalis. Aikštelė lygi, jos Š pakraštys apaugęs menkaverčiais krūmais. Šlaitai gana statūs, 14 m (Š) – 18 m (P ir V) aukščio, R šlaitas 11 m aukščio, o PR su pylimo liekanomis – 4 m aukščio, jo pašlaitėje yra 2 m gylis ir 13–20 m pločio griovys. Šiuo metu piliakalnio šlaitai apaugę lapuočių krūmais. V ir Š šlaituose, abipus išgriuvusios užtvankos liekanų – dvi nuošliaužos. Šiaurinė jau spėjusi apaugti dar jauna žole, o vakarinė šviežiai nuslinkusi.

1998 m. Bradeliškių piliakalnyje ištirtas 50 m² plotas V aikštelės dalyje, palei pat nuošliaužą. Kultūrinis sluoksnis aikštelės pakraštyje siekia 1,2 m storį. Jį sudaro 4 sluoksniai:

- A) 15–75 cm storio juoda žemė;
- B) iki 25 cm storio pilka žemė;
- C) iki 20 cm storio ruda žemė;
- D) 20–40 cm storio geltono maišyto smėlio sluoksnis.

A sluoksnyje rasta gyvulių kaulų, 192 lipdytos keramikos fragmentai. B sluoksnyje – 2 titnago nuoskalos, puodų šukių mažiau, tik 43 fragmentai. C ir D sluoksniai be radinių. Jie gali būti supilti formuojant aikštelės pakraštį. Šlaite kultūrinio sluoksnio pėdsakų neaptikta.

Tyrinėjimų metu, be lipdytos keramikos fragmentų ir dviejų titnago nuoskalų, daugiau radinių nerasta. Dauguma keramikos buvo juodoje žemėje (A sluoksnyje), tuoj po velėna. Ji labai įvairi. Daugiausia tai Brūkšniuotosios keramikos kultūros puodinių fragmentai su grūsto granito

ir žėručio priemaišomis. Labai nedaug rasta keramikos lygiu ir gludintu paviršiumi. Pilkoje žemėje (B sluoksnyje) keramikos mažiau, tačiau ji analogiška rastajai juodoje žemėje. Dalis jos aptikta sancaupomis, bet daugelis nebuvo to paties indo fragmentai. Dažniausiai jie priklausė keliems indams. Povelėniniame sluoksnyje aptikti 2 ankstyvos Brūkšniuotosios (Žaliosios–Bratoniškių tipo) (?) keramikos kultūros puodų fragmentai.

Pagal keramiką A ir B sluoksnius galima datuoti I tūkst. pr. Kr. – I tūkst. po Kr. viduriu. 1998 m. tyrinėjimai nepakankamai svarūs, kad koreguotų 1970 m. tyrinėjimo datavimo išvadas, tačiau rasta ankstyvoji brūkšniuotoji keramika leidžia gerokai paankstinti piliakalnio apgyvendinimo laiką.

Vida KLIAUGAITĖ

Exploration of Bradeliškiai Hill-fort in 1998

In 1998, in Bradeliškiai Hill-fort (Vilnius district), in the western side of the flat hilltop, the area of 50 m² was explored. The habitation zone of 1,2 m was discovered where 235 potsherds and 2 flint flakes were found. The habitation zone of the hilltop is dating from the 1st century BC to the middle of the 1st century.

Rimantas KRAUJALIS

SUKINIŲ PILIAKALNIO, VADINAMO PILAITE,
PYLIMO ŽVALGYMAI 1999 M.

Sukinių piliakalnis, vadinamas Pilaite, yra Sukinių kaimo V dalyje (Ukmergės r., Pabaisko sen.), prie Šventosios ir Žuvintės santakos, prie kelio į Veprius. Piliakalnis įrengtas pailgoje kalvoje. Jį iš V ir Š juosia Šventosios, iš P – Žuvintės slėniai, iš ŠR yra aukštuma. Piliakalnio šlaitai statūs – iki 30 m aukščio. Viršūnės aikštelė ovali, apie 37 m ilgio V–R kryptimi ir apie 30 m pločio. Aikštelės ŠR gale yra apie 20 m ilgio, 3 m (nuo aikštelės) ir 5,5 m (iš išorės) aukščio pylimas. Už pylimo apie 10 m pločio griovys. Piliakalnio aikštelėje aptiktas apie 0,9 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta žiestosios keramikos bei akmenų grindinys. Piliakalnio Š